

Årsrapport barnets rättigheter 2025

Återrapportering av
samordningsuppdraget i barnets
rättigheter

Titel: Årsrapport barnets rättigheter 2025
Författare: Saga Jonuzi-Hillerström
Diarienummer: 1568-2025
Utgivningsår: 2025
Omslagsbild: Annefrid Sjöman

Förord

År 2025 markerade 35 år sedan Sverige ratificerade FN:s konvention om barnets rättigheter. Vi har som land en jämförelsevis lång tradition av att lyfta barn som rättighetsinnehavare och att tillämpa barnkonventionens barnsyn i vårt samhälle. Men vi har fortfarande en lång väg att gå innan konventionen i sin helhet tillämpas för varje barn, överallt.

Att stärka barns rättigheter har en betydande positiv inverkan på vårt samhälle som helhet. Det är en investering för vår gemensamma framtid ur varje aspekt. Samhällsnyttan för varje barn som tar sig till vuxenlivet med en trygg och meningsfull uppväxt, god hälsa och utbildning och tillitsfulla relationer i ryggsäcken kan inte nog underskattas, varken mänskligt eller samhällsekonomiskt.

Länsstyrelserna har i uppdrag att sprida kunskap till kommuner och regioner om tillämpningen av barnets rättigheter i verksamheter som rör barn. Centralt för uppdraget är principen om barnets bästa som ett tillvägagångssätt i beslutsprocesser och barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade. Länsstyrelserna har goda förutsättningar att arbeta för att barnrätten ska få genomslag i hela landet.

Regionalt utvecklas samordningen mellan länsstyrelsernas olika uppdrag i syfte att underlätta för kommuner och regioner att ta emot och implementera stödinsatser som länsstyrelserna bidrar med. Årsrapporten för 2025 visar att länsstyrelsernas insatser stärker kunskap, samverkan och arbetssätt inom området barnets rättigheter. Samtidigt kvarstår utmaningen att omsätta insatser i långsiktiga och strukturella effekter. Det understryker behovet av fortsatt utveckling, samordning och stabila förutsättningar för arbetet med barnets rättigheter i hela landet.

Helena Höj
Landshövding Dalarnas län

Johan Blom
Kontaktlänsråd Kalmar län

Innehåll

ÅRSRAPPORT BARNETS RÄTTIGHETER 2025	1
FÖRORD	3
1 INLEDNING – NATIONELL OCH REGIONAL UTVECKLING AV BARNETS RÄTTIGHETER 2025	6
1.1 Länsstyrelsernas roll.....	7
1.2 Länsstyrelsernas återrapportering	8
2 STRUKTUR FÖR SAMORDNINGSUPPDRAGET	9
2.1 Länsstyrelsernas nätverk för mänskliga rättigheter	9
2.2 Barnrättsgruppen	10
2.3 Nyhetsbrev och informationsspridning	11
2.4 MR-webben.....	11
3 NATIONELLT STÖD TILL DET REGIONALA ARBETET	12
3.1 Verksamhetsmedel	12
3.2 Utveckling av effektmätning	13
3.3 Barnrättslyftet	14
3.4 Plattform för barnrättsinnovationer.....	15
3.5 Lätt att göra rätt	16
4 STÖD TILL KOMMUN OCH REGION I ARBETET MED TILLÄMPNING AV BARNETS RÄTTIGHETER	17
4.1 Regional samordning.....	17
4.2 Regionala insatser och aktiviteter	20
4.2.1 Effekter av länsstyrelsernas insatser	23
4.2.2 Utmaningar i arbetet med att sprida kunskap	25
4.2.3 Lägesbilder inom barnets rättigheter	26
5 STRATEGISK SAMVERKAN OCH KOMMUNIKATION.....	28
5.1 Regional samverkan	28
5.2 Nationell samverkan med specialistmyndigheter och nyckelaktörer	29
5.2.1 Barnombudsmannen.....	30
5.2.2 Sveriges kommuner och regioner	31
5.2.3 Barnrättsdagarna och MR-dagarna.....	31

6 SLUTSATSER OCH ARBETET FRAMÅT	33
6.1 Slutsatser	33
6.2 Arbetet framåt	35
6.2.1 Prioriteringar under 2026.....	35
7 BILAGOR.....	37
Bilaga 1 Bokslut	37

1 Inledning – nationell och regional utveckling av barnets rättigheter 2025

Utvecklingen av barnets rättigheter har under 2025 fortsatt att röra på sig i såväl positiva som negativa riktningar. Viktiga rättsliga steg har tagits i syfte att stärka barns rättigheter, så som förslaget om att stärka skyddet för barn som riskerar att fara illa (prop. 2025/26:12) och den inrättade försöksverksamheten med oberoende barnombud.

Samtidigt flaggar många av Sveriges barnrättsorganisationer för inskränkningar och försämrad tillgång till barns rättigheter.

Civilsamhällets granskning av regeringens arbete visar att utvecklingen för barns rättigheter går för långsamt och att stora utmaningar kvarstår, särskilt för barn i migration, barn i socioekonomisk utsatthet och barn som påverkas av kriminalpolitiska beslut.¹ Rädda Barnens barnfattighedsrapport *En ny verklighet* visar att vart åttonde barn lever i ekonomisk utsatthet i Sverige² och inte har tillgång till sina grundläggande rättigheter.

Länsstyrelserna har en viktig roll att balansera det stöd vi erbjuder kommuner och regioner i förhållande till de utmaningar och förutsättningar som råder inom länet. Stora skillnader råder mellan kommuner, och inom storstäderna mellan stadsdelarna. Länsstyrelsen i Dalarnas län har under året tagit fram en rapport om multidimensionell barnfattigdom i länet som visar på stor inkomstjämlighet och hur det påverkar barnen i deras vardag då tillgången till rättigheter försämras. Barnen som intervjuats beskriver bland annat att man sällan har möjlighet att lämna närområdet, eller att familjen inte har råd med

¹ ["Barn är också människor och har rätt till rättigheter precis som vuxna", civilsamhällets granskning 2025](#)

² [En ny verklighet – Rädda Barnens barnfattighedsrapport 2025](#)

fritidsaktiviteter.

Länsstyrelsen har samordnare med ansvar för uppdraget i barnets rättigheter i Sveriges alla 21 län. Och det är i dessa lokala och regionala verksamheter som barnkonventionen behöver tillämpas i praktiken och det är där som länsstyrelserna har sin stödjande och kompensatoriska roll. Under året har länsstyrelserna nått fler kommuner i sina insatser jämfört med 2024. En annan viktig framgång som rapporteras är att barn och unga i ökande utsträckning görs delaktiga i frågor som rör dem. Samtidigt rapporterar länen att det kvarstår stora utmaningar i mottagarkapacitet och resurser för att arbetet ska få den systematik och bredd som krävs för verkligt genomslag.

Den regionala nivån spelar en central roll för att nationella mål och internationella åtaganden ska få genomslag i praktiken. Länsstyrelsernas samordningsuppdrag i barnets rättigheter utgör en viktig länk mellan statlig styrning och kommunal och regional verksamhet.

1.1 Länsstyrelsernas roll

Åren 2019–2023 ingick länsstyrelserna i regeringens strategiska satsning ”kunskapslyftet” i syfte att stärka offentliga aktörers kunskaper om barnets rättigheter. Länsstyrelserna tilldelades inom detta ett särskilt uppdrag att stötta implementeringen av barnets rättigheter, såväl internt i den egna verksamheten som externt i kommun och region. Arbetet har sedan dess letts av Länsstyrelsen i Dalarnas län som ett samordnings- och utvecklingsuppdrag för länsstyrelserna.

Statskontoret, som på uppdrag av regeringen har följt upp satsningen³, konstaterar att offentliga aktörer har ett fortsatt behov av kunskapsstöd. Statskontoret har även särskilt lyft fram kommunerna och dess verksamhet som viktiga verksamhetsområden som har direkt påverkan i

³ Statskontoret, Kunskapslyftet för barnets rättigheter (2023:16).

barns liv.⁴

För att ett barnrättsbaserat synsätt och arbete ska få genomslag i kommunala och regionala verksamheter behöver beslutsfattare och yrkesverksamma ha tillgång till kunskap om barnets rättigheter och hur bestämmelserna i barnkonventionen kan tillämpas. Med den utgångspunkten gav regeringen länsstyrelserna i uppdrag att sprida kunskap till kommuner och regioner om tillämpningen av barnets rättigheter i verksamheter som rör barn, såsom socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård, inklusive psykiatri och familjerätt- och föräldraskapsstöd. I uppdraget ingår också att möjliggöra erfarenhetsutbyten mellan olika aktörer. Centralt i uppdraget är principen om barnets bästa som ett tillvägagångssätt i beslutsprocesser och barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade.

1.2 Länsstyrelsernas återrapportering

Rapporten redovisar och analyserar hur länsstyrelserna samordnat och utvecklat arbetet med barnets rättigheter under verksamhetsåret 2025. I kapitlen redogörs för insatser och utveckling under det gångna året samt samordningsuppdragets bidrag till utvecklingen.

Rapporten bygger främst på den redovisningsenkät som samordningsuppdraget skickat till samtliga länsstyrelser genom länsstyrelsernas nätverk för mänskliga rättigheter och barnets rättigheter. Enkäten strukturerades enligt uppgifterna som skrivs ut i regeringsuppdraget och omfattar även frågor om verksamhetsmedel som rekvireras ur samordningsbudgeten. Årets återrapporteringsenkät har utvecklats i syfte att bättre fånga upp utfall och effekt av länsstyrelsernas insatser (kapitel 3.2).

Samtliga 21 länsstyrelser har besvarat enkäten.

⁴ Statskontoret, Kunskapslyftet för barnets rättigheter (2023:16). Kap 5.4.2

2 Struktur för samordningsuppdraget

Uppdragen i mänskliga rättigheter och barnets rättigheter finns i en gemensam struktur med ett gemensamt nätverk. Styrfunktionen i dessa båda uppdrag utgörs av länsrådet vid Länsstyrelsen i Kalmar län Johan Blom samt två kontaktchefer Alexandra Karlsson, Länsstyrelsen i Dalarnas län samt Beatrice Högå, Länsstyrelsen i Värmlands län.

De enskilda länsstyrelserna ansvarar för att delta i kunskaps- och erfarenhetsutbyte i nätverket samt för att uppdragets innehåll och utvecklingsinsatser blir kända och förankras på respektive länsstyrelse.

2.1 Länsstyrelsernas nätverk för mänskliga rättigheter

De nationella samordnarna för uppdragen i mänskliga rättigheter och barnets rättigheter samordnar länsstyrelsernas gemensamma nätverk för mänskliga rättigheter.

I nätverket ingår uppdraget i mänskliga rättigheter samt uppdraget i barnets rättigheter. Nätverket samlar även andra rättighetsområden som ett övergripande paraply där länsstyrelserna saknar regleringsbrevsuppdrag som exempelvis funktionsrätt, demokrati och nationella minoriteter.

Den nationella samordningen lyfts genomgående i länsstyrelsernas återrapporteringar fram som en central stödstruktur. Samordningen upplevs bland annat bidra till tydligare struktur, effektiv samverkan mellan närliggande uppdrag inom länsstyrelserna samt möjligheter till kunskaps- och erfarenhetsutbyte, vilket i sin tur ger bättre förutsättningar för ett mer jämlikt arbete över landet. De inhämtade enkätsvaren beskriver att den nationella samordningens stöd också

bidrar med räckvidd och enhetlighet i tillämpningen, vilket underlättar för de regionala uppdragen.

Det länsstyrelsegemensamma nätverket utgör navet i arbetet med uppdraget i barnets rättigheter. Under året har nätverket träffats fysiskt två gånger och digitalt två gånger. Utöver detta har ett flertal digitala erfarenhetsutbyten i samverkan med andra länsstyrelseuppdrag erbjudits.

I nätverket finns fyra noder med syfte att främja erfarenhets- och kunskapsutbyte samt säkerställa en bred geografisk representation i nätverkets beredningsgrupp.

- Nod Nord: Länsstyrelserna i Gävleborgs, Jämtlands, Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län.
- Nod Väst: Länsstyrelserna i Dalarnas, Värmlands, Västra Götalands och Örebro län.
- Nod Öst: Länsstyrelserna i Gotlands, Stockholms, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands och Östergötlands län.
- Nod Syd: Länsstyrelserna i Blekinge, Hallands, Kalmar, Kronobergs, Jönköpings och Skåne län.

Varje nod har en representant i "Beredningsgruppen" vars syfte är att fånga in synpunkter från nodgrupperna och föra dessa vidare till den nationella samordningen.

2.2 Barnrättsgruppen

Sedan 2020 finns förutom nätverket också fokusgruppen *Barnrättsgruppen*, som är ett digitalt forum för dialog, samplanering och erfarenhetsutbyte. Barnrättsgruppen syftar till att tillsammans driva en mer systematisk läns-gemensam utveckling inom barnrättsuppdraget. Fokus på barnrättsgruppens möten har varit att gemensamt analysera "största strukturella effekt" för den interna utvecklingen av barnrättsuppdraget. Gruppen träffas digitalt fyra gånger om året. Nationell samordnare i barnrättsuppdraget ansvarar för planering av mötesträffarna. Under 2025 har mötena handlat om kunskapspåfyllnad

för de regionala barnrättssamordnarna och externa besök på gruppens träffar har kommit från Barnombudsmannen, Uppsala universitet och Sveriges kommuner och regioner.

2.3 Nyhetsbrev och informationsspridning

Den nationella samordningen skickar ut nyhetsbrev till nätverket fyra gånger per år, i anslutning till mötena i chefsforum för länsstyrelsernas chefer inom social hållbarhet. Nyhetsbrev innehåller till exempel omvärldsbevakning, nätverksintern information och tips på arrangemang som genomförs av länsstyrelser eller samverkansparter och som välkomnar deltagare från hela landet. Barnrättssamordnare på länsstyrelserna kan sedan använda sig av innehåll i nyhetsbrevet till egna utskick i sina nätverk och kanaler.

2.4 MR-webben

Samordningsuppdragets externa webbplats MR-webben.se lanserades 2021 och har sedan starten riktat sig till personer som arbetar med mänskliga rättigheter i offentlig sektor. Webbplatsen innehåller konventionstexter, svenska översättningar av ett flertal allmänna kommentarer, metod- och kunskapsstöd och mycket annat material. På sidan samlas också digitala utbildningar inom flera olika rättighetsområden och framtagna av flera olika aktörer, däribland Uppsala universitet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Forum för levande historia, Barnombudsmannen och Myndigheten för delaktighet. Samordningsuppdraget strävar också efter att samla relevanta nationella och regionala evenemang i webbplatsens kalendarium i syfte att visa på bredden av kunskapshöjande evenemang som genomförs av länsstyrelserna och nationella myndigheter på mänskliga rättigheter- och barnrättsområdet. Det möjliggör också en effektivisering då alla de olika aktörerna kan dra nytta av varandras arrangemang.

3 Nationellt stöd till det regionala arbetet

3.1 Verksamhetsmedel

Liksom de senaste åren har uppdraget ekonomiskt prioriterat verksamhetsmedel i syfte att stärka det regionala arbetet.

Verksamhetsmedlet fördelas enligt 24-nyckeln. Det betyder att det avsatta beloppet delas upp i 24 lika stora delar, så att varje länsstyrelse kan erhålla en 21-del vardera utom länsstyrelserna i de tre storstadslänen, som kan erhålla två 21-delar vardera. Det betyder att storstadslänet kunde efterfråga 380 000 kr medan resterande län kunde efterfråga 190 000 kr. Samtliga länsstyrelser rekvirerade fullt belopp. 76 procent av barnrättsuppdragets totala anslag går till regionala verksamhetsmedel.

Som det rapporterats tidigare år är det stora skillnader mellan andelen procent i barnrättsuppdraget för länsstyrelsernas regionala samordnare. 18 länsstyrelser rapporterar att de arbetar 50 procent eller mindre i uppdraget. De flesta länsstyrelser (19) lyfter att verksamhetsmedlet är av stor betydelse för att kunna främja och stödja kommuner och regioner i arbetet med barnets rättigheter. En länsstyrelse beskriver verksamhetsmedlens betydelse för uppdrag, samt dess begränsningar:

”De verksamhetsmedel som tilldelats har varit helt avgörande för att kunna bedriva ett strukturerat och sammanhållet arbete med barns rättigheter i länet. Utan riktade resurser hade det inte varit möjligt att genomföra ett arbete i länet. Medlen har skapat en grund – men omfattningen är otillräcklig i förhållande till uppdragets bredd och komplexitet. Under 2025 har arbetet med barns rättigheter motsvarat cirka 11 – 25 procent av en heltidstjänst. Det är för lite för att möta de behov som finns i länet. Barnrättsperspektivet är inte ett avgränsat område, utan något som ska genomsyra alla verksamheter som på olika sätt påverkar barns liv – skola,

socialtjänst, hälso- och sjukvård, kultur, fritid och samhällsplanering. Det kräver både samordning, kunskapshöjning och långsiktigt utvecklingsarbete.

Barns rättigheter är ett område där bristerna ofta handlar om just tid, struktur och samordning – och utan tillräckliga resurser riskerar arbetet att bli fragmenterat och reaktivt.

För att arbetet ska få verklig effekt i länet behöver verksamhetsmedlen öka så att uppdraget kan motsvara minst en heltidstjänst. Det skulle skapa förutsättningar för ett mer strategiskt, långsiktigt och proaktivt barnrättsarbete, där kommuner och andra aktörer får det stöd de efterfrågar och där barnkonventionen kan integreras i både styrning och praktiskt arbete.”

3.2 Utveckling av effektmätning

Under 2025 påbörjade den nationella samordningen för uppdragen i mänskliga rättigheter och barnets rättigheter ett utvecklingsarbete kopplat till effektmätning. Arbetet syftade till att stärka uppdragen i mänskliga rättigheter och barnets rättigheters förmåga att synliggöra effekten av vårt arbete, snarare än genomförda aktiviteter. Genom att bli bättre på att mäta förändring skapar vi också bättre förutsättningar för lärande, prioritering av resurser samt ansvarskrävande och transparens.

För uppdraget anlätades en extern aktör, specialiserad på effektmätning inom social hållbarhet. Den ena delen av uppdraget bestod av en heldagsutbildning för MR-nätverket i effektmätning. Nätverkets medlemmar fick grundläggande teoretisk kunskap om effektmätning enligt den svenska standarden, praktisk förståelse för de relevanta verktygen inom effektmätning samt arbeta med verksamhetsanpassade case.

Den andra delen av uppdraget bestod av expertstöd kring utveckling av uppdragens båda återrapporteringsenkäter. I denna del av uppdraget genomfördes en strukturerad analys med förbättringsförslag utifrån

formulering, validitet, analysbarhet samt möjlighet att mäta utfall/förändring. Årets återrporteringsenkät har därmed utvecklats i syfte att bättre fånga upp utfall och effekt av länsstyrelsernas insatser.

Arbetet med att utveckla uppdragens förmåga att mäta effekt är en lärandeprocess som vi fortsätter med under 2026. På den första nätverksträffen i januari tog nätverket fram gemensamma effektmål kopplat till uppdragens gemensamma verksamhetsplanering.

3.3 Barnrättslyftet

Sedan länsstyrelsens särskilda uppdrag i barnets rättigheter tilldelades Länsstyrelsen i Dalarnas län 2019 har länsstyrelsen tillsammans med Barnombudsmannen årligen genomfört nationella utbildningsinsatser. Dessa har främst bestått av digitala konferenser som på olika teman riktat sig brett till yrkesverksamma inom kommun och region om tillämpningen av barnets rättigheter. Över tid har efterfrågan på generella utbildningsinsatser minskat något, samtidigt som ett mer verksamhetsnära stöd till offentliga aktörer har ökat. Detta ligger även i linje med Statskontorets slutsatser i den uppföljning av kunskapslyftet som gjordes 2023.⁵ Av den anledningen valde länsstyrelserna och Barnombudsmannen att 2024 fokusera sin samverkan kring framtagandet av ett verksamhetsanpassat material inom området skola.

Under 2025 startade länsstyrelserna och Barnombudsmannen ett pilotprojekt i samverkan som har fått namnet Barnrättslyftet. Denna långsiktiga satsning beslutades i september under ett högnivåmöte mellan Barnombudsmannen och länsstyrelsernas nationella uppdrag med kontaktlänsråd och kontaktchefer i september. Syftet med projektet är att fokusera länsstyrelsens och Barnombudsmannens stöd till ett län i taget, med en omfattning på 2-3 län årligen. Barnrättslyftet ska stärka den praktiska tillämpningen av barnets rättigheter inom ett särskilt utvalt område och även ställa krav på en aktiv handling som sedan följs

⁵ Statskontoret, Kunskapslyftet för barnets rättigheter (2023:16). Kap 5.4.2

upp och utvärderas. Inom projektet ryms tre huvudsakliga aktiviteter: Kunskapskonferens med yrkesverksamma, högnivåmöte med länets, regionens och kommunernas lednings- och beslutsfattare samt en uppföljningskonferens.

Piloten startade 2025 med två länsstyrelser som anmälde intresse av att ingå, dessa var Länsstyrelsen i Kalmar län och Länsstyrelsen i Dalarnas län. En arbetsgrupp tillsattes med nationell samordnare för uppdraget i barnets rättigheter, ansvarig kontaktperson från Barnombudsmannen samt respektive barnrättsstrateg i Kalmar och Dalarna. Under 2025 bestod det huvudsakliga arbetet av planering och förankring, på såväl regional och lokal nivå som på nationell nivå under ett högnivåmöte med länsstyrelserna och Barnombudsmannen.

3.4 Plattform för barnrättsinnovationer

Mötesplats Social Innovation vid Malmö universitet fick i uppdrag av länsstyrelserna - utifrån länsstyrelsernas nationella uppdrag i barnets rättigheter - att under 2024 undersöka huruvida det finns ett behov av och en användarpotential för en kunskapsbaserad plattform med insamlade exempel på barnrättsinnovationer som kan bidra till att förverkliga implementeringen av barnkonventionen i Sverige, bland de som arbetar strategiskt med barnets rätt i Sveriges kommuner, regioner och på länsstyrelser.

Detta uppdrag baseras på det sedan tidigare identifierade behovet att tillgodose statliga verksamheter, kommuner och privata aktörer med metoder för hur ett barnrättsperspektiv kan beaktas inom tematiska områden, vilket bland annat lyftes i Riksrevisionens granskning *Statens insatser för att stärka efterlevnaden av barnkonventionen – höga ambitioner men otillräckligt genomförande* (RiR 2024:5)⁶. Även

⁶ Riksrevisionen, *Statens insatser för att stärka efterlevnaden av barnkonventionen – höga ambitioner men otillräckligt genomförande*, (RiR 2024:5), ISBN 978-91-7086-683-8.

Statskontoret har i sin rapport *Kunskapslyftet för barnets rättigheter* (2023:16) identifierat behovet av en nationell plattform där stödmaterial finns samlat.⁷ Vidare baseras uppdraget på hur samverkan och etablering av en databas är i linje med regeringens strategi för att stärka barnets rättigheter.

Under 2025 har Mötesplats Social Innovation lanserat en plattform med exempel på barnrättsinnovationer.⁸ I styrgruppen för arbetet sitter Länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner och Barnombudsmannen. Under MR-dagarna den 10 december höll länsstyrelserna och MSI ett gemensamt seminarium med titeln *Barnrättsinnovationer för en mer likvärdig barnrätt i hela Sverige*.

3.5 Lätt att göra rätt

Länsstyrelserna har tagit fram ett nytt stöd i rättighetsbaserat arbete, som både är ett förhållningssätt och en metod som riktar sig till kommuner och regioner. Metodstödet *Lätt att göra rätt!* - *Rättighetsbaserat arbete i praktiken*⁹ är en steg-för steg-modell som hjälper offentlig sektor att sätta mänskliga rättigheter i centrum, oavsett uppgift eller verksamhetsområde. Det nya metodstödet baseras på länsstyrelsernas *Metodstöd för ett rättighetsbaserat arbetssätt* (2016) men har utvecklats för att passa hela den offentliga sektorn, och utgår från FN:s rättighetsprinciper: icke-diskriminering och jämlikhet, delaktighet och inkludering, transparens och ansvar. Det rättighetsbaserade arbetet är tänkt att förbättra verksamhetens kvalitet samtidigt som det uppfyller invånarnas grundläggande rättigheter och behov.

⁷ Statskontoret, *Kunskapslyftet för barnets rättigheter* (2023:16). s. 57

⁸ Länk: <https://socialinnovation.se/goda-exempel/>

⁹ [Här finns en film om metodstödet](#)

4 Stöd till kommun och region i arbetet med tillämpning av barnets rättigheter

4.1 Regional samordning

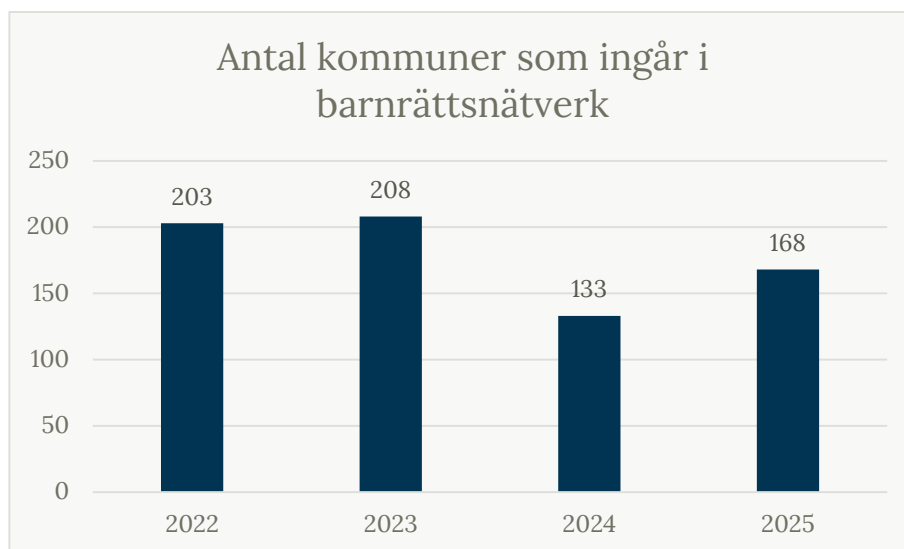
En av länsstyrelsernas främsta styrkor är den räckvidd som finns från nationell till regional nivå, en förutsättning för att barnkonventionen ska nå ut och bli praktik i de regionala verksamheterna. En prioriterad del i det regionala arbetet för barnrättspolitikerna är därför regionala nätverk. Nätverk skapar forum för lärande, erfarenhetsutbyten, samverkan och regional samordning vilket i sin tur skapar bättre förutsättningar för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda.

Liksom föregående år svarar 17 av 21 länsstyrelser i årets enkät att de under året samordnat ett regionalt nätverk, plattform eller arbetsgrupp för barnrättsfrågorna (eller där barnrättsfrågorna genomgående ingår) vid flertalet eller enstaka tillfällen. De län som saknar nätverk anger kommunernas bristande mottagarkapacitet som orsak:

”Länsstyrelsen har tidigare samordnat ett särskilt forum för kommunerna i länet med fokus på mänskliga rättigheter och barnrätt. Forumet avslutades för två år sedan, främst på grund av att det fanns för få mottagare och begränsad möjlighet till aktiv medverkan från kommunernas sida. Länet består av många små kommuner med knappa resurser vilket gör att arbetet behöver anpassas till kommunernas mottagarkapacitet. Länsstyrelsen har därför under de två senaste åren arbetat genom andra befintliga nätverk inom social hållbarhet. Genom att arbeta för att andra verksamhetsområden aktivt ska beakta barnrättsperspektivet når vi ut bredare i våra målgrupper jmf med om vi håller ett samverkansforum där tjänstepersoner som har ytterst lite tid och

mandat deltar.”

De regionala forumen samlar olika aktörer. Mest vanligt förekommande är kommuner men även regioner, kommunförbund, civilsamhället, utbildningsväsendet, näringslivet och andra statliga myndigheter finns med. På frågan hur många regioner och kommuner som ingått i de former för samordning och erfarenhetsutbyte som länsstyrelsen sammankallat till under 2025 är det sammanlagda svaret 168 kommuner. 17 regioner har därtill ingått i de regionala barnrättsnätverken. Sedan verksamhetsår 2022 har frågan om hur många kommuner som ingår i länsstyrelsernas nätverk formulerats likadant vilket möjliggör jämförelse över tid.

Enkätsvaren inkluderar även vilka representanter från de verksamheter i kommun och region som finns representerade i nätverket. Av svaren framgår att det är vanligast att strateger från kommun och region deltar (100 procent) men även representanter från civilsamhälle (78 procent) följt av representant från hälso- och sjukvården och från skola/förskola (61 procent vardera), socialtjänsten och kultur och fritid (56 procent vardera). I fyra av länsstyrelsernas nätverk finns även barn och unga representerade, vilket är en liten ökning från förra året.

I årets enkät ställdes frågan om det regionala samverkansforumets

bidrag och effekt. Länsstyrelserna svarar att samverkansforumet i stor utsträckning har bidragit till erfarenhetsutbyte (89 procent), kompetensutveckling (78 procent) och gemensam riktning/samsyn (39 procent). Vidare uppges samverkansforumet i en tredjedel av fallen bidragit till gemensam problemlösning och insatser i samverkan. Nedan följer några exempel på konkreta förändringar som skett tack vare samverkansforumet.

- Genom den regionala barnrättsgruppen samlas stat, kommun, region och civilsamhälle vilket ger en bra bredd i omvärldsspaningen och planeringen av insatser för att stärka barns rättigheter i länet. En förändring eller snarare utveckling tack vare det samverkansforumet är att Länsstyrelsen kan genomföra insatser med högre kvalitet tack vare att vi har tillgång till andra aktörers kunskap, perspektiv, nätverk, resurser m.m. Exempelvis har Region Norrbotten varit medfinansierare till flertalet insatser som genomförts inom uppdraget, vilket gör att vi kan göra mer, helt enkelt. Hela strukturen för regional samverkan som utgör grunden för Länsstyrelsens barnrättsarbete i Norrbotten har etablerats med den gruppen/forumet som motor.
- Samverkansforumet har bidragit till kunskapshöjning inom flera områden där kunskapsnivån tidigare varit mycket låg bland yrkesverksamma som arbetar med barn och unga. Forumet har även bidragit till konkreta metoder för att stärka det strategiska arbetet med barnets rättigheter samt fört samman aktörer som annars sällan eller aldrig samverkar.
- Nätverket möjliggjorde en större satsning på utbildning av barnrättsstrateger. Erfarenhetsutbytet kommuner emellan har även bidragit till utveckling i flera kommuner kopplat till en trygg digital uppväxt.
- Under 2025 har fokusgrupp barnets rättigheter tagit ytterligare ett steg uppåt på delaktighetsstegen för att involvera barn och unga i gruppens arbete. Gruppen har arbetat för att involvera

barn och unga ända från början i årets barnrättskonferens och började året med konsultationer tillsammans med barn och unga i åldern 14-19 år. Deltagarna i fokusgruppen har således fått ökad praktisk kunskap om hur man som ansvarsbärare kan involvera barn och unga på riktigt i en fråga som berör dem – från ax till limpa. Detta har inspirerat till att utveckla arbetssätt för att involvera barn och unga i frågor som berör dem.

4.2 Regionala insatser och aktiviteter

Länsstyrelserna gör många regionala insatser och aktiviteter inom ramen för barnrättsuppdraget specifikt samt i samverkan med eller genom andra uppdrag. Likt tidigare år ställs en fråga i enkäten om vilka delar som ingått i länsstyrelsens stöd till kommuner och regioner under året. Samtliga länsstyrelser svarar att de under året spridit information om erfarenheter och lärande exempel samt gett stöd i utbildning och/eller kompetenshöjande insatser. Alla utom en länsstyrelse svarar att de under året förmedlat omvärldsbevakning, nyheter och information om barnets rättigheter i länet. 17 länsstyrelser har gett stöd i utvecklingsarbete och 14 länsstyrelser har utifrån sin regionala och/eller lokala kännedom i länet stöttat en myndighet eller annan aktör i riktad insats eller själva tagit sådant initiativ. Exempel på sådana riktade insatser är:

- HVB-hem har efterfrågat och erhållit verksamhetsnära stöd för tillämpning av barnkonventionen.
- Inom ramen för länsstyrelsens föräldraskapsstöduppdrag har vi tillsammans med BRIS möjliggjort en kartläggning som tittar på barns bild av vilket stöd deras föräldrar skulle behöva.
- Tre kommuner har i samverkan med Länsstyrelsen påbörjat ett arbete med metodutveckling i skolan, samt utveckla lokalt ungdomsforum.

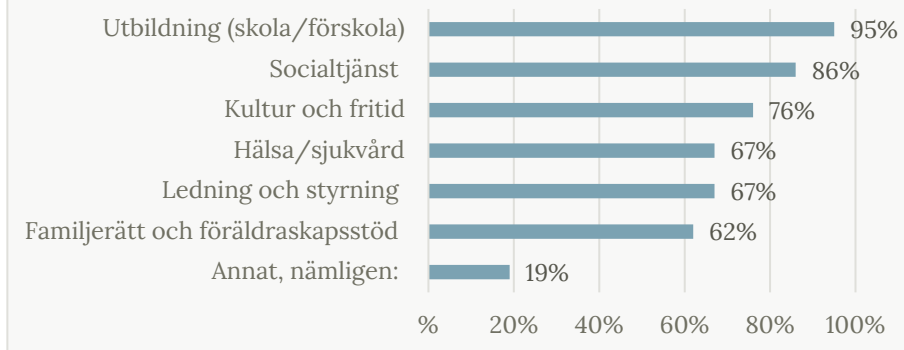
- Länsstyrelserna i Örebro, Värmland och Dalarna har tillsammans med Barnahus i Örebro tagit fram en kunskapshöjande insats kopplat till barn som blir utsatta för internetrelaterade sexuella övergrepp. Insatsen tillkom utifrån att behov har identifierats att barn och vårdnadshavare inte får tillräckligt stöd av bland annat socialtjänst vid den här typen av brott. Insatsen kommer vidareutvecklas under 2026 för att inkludera mer erfarenhetsutbyte mellan länets aktörer.
- Dorotea kommun har utifrån behov fått en särskild utbildning för cheferna med fokus på barnkonventionen och prövningar av barnets bästa.
- Länsstyrelsen stöttade polisen och Ung Företagsamhet i projektet "Polisutmaningen" i Jönköpings län. Polisutmaningens syfte var att högstadiel elever i Jönköpings län skulle få bidra med idéer om hur man kan arbeta för att motverka att barn och unga dras in i kriminalitet. Eleverna fick utveckla sina idéer under några månader och presenterade sedan sina förslag för en jury där polisen, Länsförsäkringar och Länsstyrelsen ingick. Juryn valde ut det vinnande förslaget och Länsstyrelsens barnrättsstrateg, tillsammans med en kollega inom länsstyrelsens brottsförebyggande uppdrag, var med i juryarbetet utifrån ett barnrätts- och brottsförebyggande perspektiv
- Region Skånes primärvårdsnämnd har under 2024 tagit beslut om att alla medarbetare inom primärvården i Skåne ska utbildas i barns rättigheter. Länsstyrelsen Skånes barnrättsstrateg har därför under våren 2025 tagit initiativ till att ta fram en utbildning i barnrätt till Region Skåne. Tillsammans med Region Skånes nytillsatta barnrättsstrateg har Länsstyrelsens barnrättsstrateg utbildat allmänläkare i Skånes primärvård i barnrätt vid sex olika tillfällen under hösten 2025. Sammanlagt fick omkring 400 primärvårdsläkare kunskap om barns

rättigheter inom hälso- och sjukvård och verktyg för praktisk tillämpning i beaktandet av barnets bästa och barns rätt att vara delaktiga. De fick också kunskap kring orosanmälan för barn, information om barnskyddsteamerna i Region Skåne samt medskick kring hur arbetet kan tas vidare i den egna organisationen. Endast elva av deltagarna uppgav att de hade fått utbildning i barnkonventionen sedan tidigare och det fanns därför ett stort behov av att i utbildningen prata om barnkonventionens barnsyn

Länsstyrelsen har en särställning som myndighet när det kommer till den geografiska spridningen och den aggregerade kunskapen om länens särskilda förutsättningar. Utifrån den positionen kan länsstyrelserna göra stor skillnad i sina riktade insatser runt om i landet. Men barnrättsarbetet behöver också vara sammanhållet, systematiskt och långsiktigt. Av den anledningen är det många länsstyrelser som i samverkan med SKR, BO och UU erbjuder barnrättsstrategutbildningar. Sedan barnrättsuppdraget tilldelades länsstyrelserna har 14 länsstyrelser genomfört barnrättsstrategutbildningar, vissa i flera omgångar. Under verksamhetsår 2025 var det sex länsstyrelser som utbildade barnrättsstrateger i länet och sju länsstyrelser uppger att de planerar att genomföra barnrättsstrategutbildningar under 2026.

Länsstyrelserna har genomfört flest insatser kopplat till sitt uppdrag att sprida information och samordna erfarenhetsutbyte (se diagram nedan).

Inom vilka verksamhetsområden har länsstyrelsen spridit kunskap inom barnets rättigheter?

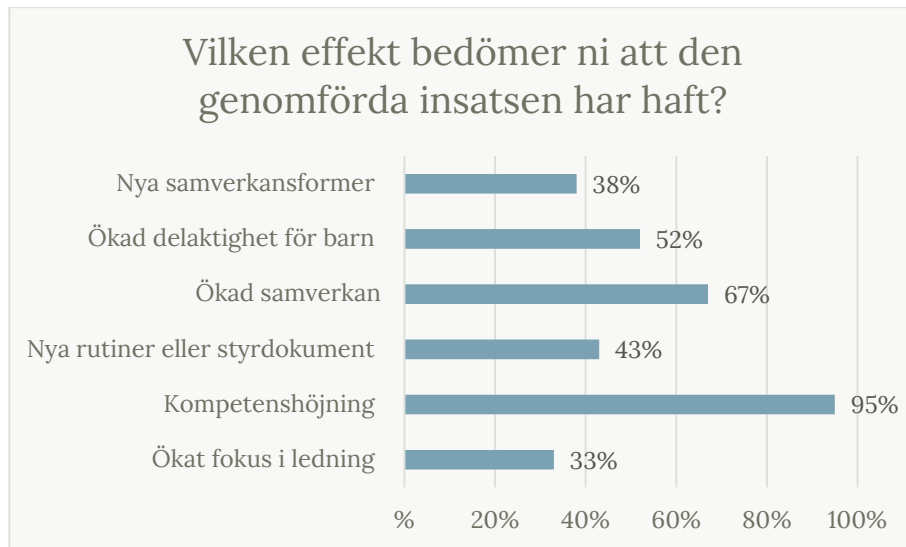

Likt verksamhetsåret 2024 utgör skola/förskola och socialtjänst de vanligaste verksamhetsområdena där länsstyrelsen spridit kunskap. Därefter kommer kultur och fritid, hälsa/sjukvård, ledning och styrning och slutligen familjerätt och föräldraskapsstöd. Andra verksamhetsområden där länsstyrelserna spridit kunskap om barnets rättigheter uppges vara samhällsplanering, överförmyndarverksamhet, krisberedskap samt brottsförebyggande arbete.

Även inom ramen för arbetet i noderna genomförs kompetenshöjande insatser. Ett exempel är Nod Nord som under 2025 fortsatt med den seminarieriet som kallas Dagens rätt. Åtta gånger under året har Dagens rätt genomförts. Vid tre tillfällen har det handlat om barn och unga. Temana har varit *Barns röster om att leva i familjehem*, *Unga transpersoners möte med vården*, *Barns rätt som anhörig*. Vid dessa tillfällen har BRIS, RFSL Ungdom och Stiftelsen Allmänna Barnhuset hållit i föreläsningarna och inbjudningarna har gått ut nationellt.

4.2.1 Effekter av länsstyrelsernas insatser

Som ett led i nätverkets utvecklingsarbete med effektmätning har även årets åiterrapporteringsenkät adderat frågor om bedömd effekt.

Effekterna av länsstyrelsernas insatser kan med fördel tematiseras som strukturella förändringar (ökad samverkan och nya samverkansformer), förändringar kopplade till kunskap och medvetenhet (kompetenshöjning och ökat fokus i ledning) samt förändringar i styrning och arbetssätt (ökad delaktighet för barn och nya rutiner eller styrdokument).

Strukturella förändringar och förändringar kopplade till kunskap och medvetenhet utgör förutsättningarna för det regionala barnrättsarbetet. För att den praktiska tillämpningen av barnets rättigheter ska prioriteras och systematiseras behöver länsstyrelsens insatser bidra till regionala strukturer för samverkan och därigenom erbjuda kompetenshöjning i frågorna.

En sammanhållen regional struktur för barnrätten och kompetenshöjande insatser till kommun och region får effekter för den praktiska tillämpningen. Exempel på detta är just ökad delaktighet för barn och nya rutiner eller styrdokument där barnrättsperspektivet integrerats.

95 procent av länsstyrelserna bedömer att den valda insatsen lett till kompetenshöjning av tillämpningen av barnets rättigheter. Det är ett positivt resultat. Svårigheten ligger i att följa upp vad den ökade kompetensen i frågorna leder till i praktiken. Hälften av länsstyrelserna

bedömer att den valda insatsen lett till ökad delaktighet för barn och nya rutiner eller styrdokument. Dessa resultat ligger närmare den förflyttning vi önskar se, det vill säga konkreta förbättringar för rättighetsinnehavarna.

Vidare har 2025 års återrapporteringsenkät ställt frågor om kommuner och regioners kapacitet att tillämpa barnets rättigheter har stärkts tack vare länsstyrelsens stöd. Här bedömer hälften av länsstyrelserna att kommuner och regionens kapacitet har stärkts i mycket hög eller hög grad tack vare länsstyrelsens stöd. Sju länsstyrelser svarar att kapaciteten stärkts i varken låg eller hög grad, och fyra länsstyrelser bedömer att kapaciteten stärkts i viss grad.

4.2.2 Utmaningar i arbetet med att sprida kunskap

I årets återrapporteringsenkät ställs också frågor om vilka utmaningar eller svårigheter länsstyrelserna stött på i arbetet med att sprida kunskap om tillämpningen av barnets rättigheter till kommun och region. 18 länsstyrelser svarar att små eller otillräckliga resurser hos kommun/region att arbeta med frågorna utgör huvudproblemet. Som närliggande orsak uppger 14 länsstyrelser att det saknas en kontaktperson för frågorna hos kommun och region. Som tredje vanligaste orsak uppges lednings- eller styrande funktioners prioritering hos kommun och region (13 länsstyrelser). Så här skriver en länsstyrelse om utmaningar med att stötta kommun och region i barnrättsarbetet:

”Det saknas motsvarande uppdrag hos kommunerna. Även om det är en lag som vi ska stötta dem i att kunna efterleva, har det inte samma effekt som när det finns ett konkret lagstadgat ansvar eller uppdrag för kommunerna som vi ska ge stöd i. Jämför t.ex. med det brottsförebyggande arbetet.”

Vidare ställs frågan i enkäten hur länsstyrelsen har arbetat för att nå ut till de kommuner och regioner som har bristande mottagarkapacitet:

- Genom samverkan med andra närliggande uppdrag inom social hållbarhet
- Bredda insatser så att de ska vara relevanta för fler

- Betala utbildningar eller resa för kommuner med små resurser
- Införa kortare digitala möten för samverkan och stöd
- Visa lyhördhet och förståelse för kommunernas förutsättningar och bistå med stöd på det sätt kommunerna önskar

Länsstyrelserna visar med många exempel hur de anpassar sitt stöd till kommuner och regioners olika förutsättningar. Genom anpassningar kan stödet nå fler och bli mer träffsäkert. Svårigheter med mottagarkapaciteten kan många gånger överbryggas genom att anpassa arbetssätt och samordna insatser med närliggande områden. Här behöver det trots allt understrykas att långsiktighet och tillräckliga resurser för arbetet stärker länsstyrelsens kompensatoriska roll i länen.

4.2.3 Lägesbilder inom barnets rättigheter

Flera länsstyrelser har under 2025 fortsatt arbetet med lägesbilder, antingen på en övergripande nivå eller inom ett eller flera specifika områden. Nedan följer några exempel på lägesbilsarbetet under 2025:

- Länsstyrelsen i Kalmar län har under 2025 tagit fram nya lägesbilder av barn- och ungas uppväxtvillkor i länet (kommunblad) och har presenterat dessa och fört dialog med förtroendevalda och tjänstepersoner lokalt och regionalt. Syftet har varit att skapa förutsättningar lokalt för ett systematiskt arbete med fördjupad analys och insatsplaner, utifrån barnrätt och de villkor som finns för barn och unga. Till detta har länsstyrelsen också arbetat fram en guide till kommunerna att arbeta vidare med lokalt som bygger på ett rättighetsbaserat arbetssätt. Guiden innehåller både stöd för en jämställdhetsanalys och enkel prövning av barnets bästa.
- Länsstyrelsen i Dalarnas län har tagit fram en rapport om multidimensionell barnfattigdom. Rapporten presenterar en kvantitativ lägesbild samt en kvalitativ fördjupning av situationen för barn och unga som lever i multidimensionell fattigdom i Dalarnas län. Genom kvalitativa djupintervjuer med barn,

vårdnadshavare och aktörer inom offentlig sektor och civilsamhälle, samt rättighetsdata beskrivs hur rättighetsläget ser ut för barn och unga i relativ fattigdom i Dalarna. I rapporten beskrivs även vilken metod som använts för att lyssna in barn. Rapporten avslutas med en analys med rekommendationer för att tillgodose rättigheterna hos barn i ekonomisk utsatthet.

Länsstyrelserna har identifierat ett växande behov av samlade och kontinuerliga regionala lägesbilder inom området mänskliga rättigheter. Behovet delas av både kommuner och regioner och syftar till att stärka det strategiska och kunskapsbaserade arbetet med mänskliga rättigheter där behoven är som störst. Länsstyrelsernas analysrapport av nationell lägesbild (2024) förordar en fördjupad analys på kommunal nivå för att visa på skillnader i rättighetsläget för olika grupper som inte syns på nationell eller regional nivå. Inom ramen för Länsstyrelsernas uppdrag inom mänskliga rättigheter och barnets rättigheter finns ett behov av att utveckla mer systematiska och jämförbara underlag baserade på statistik och indikatorer. Dessa ska kunna användas för uppföljning, analys och prioritering på såväl nationell som regional nivå. Uppföljningsbara data stärker även rättssäkerhet, likabehandling och transparens i beslutsfattandet. Mot denna bakgrund har dialog inletts med Statistiska centralbyrån (SCB) kring en samverkan att identifiera indikatorer samt se över möjligheten för framtagandet av sådana lägesbilder.

5 Strategisk samverkan och kommunikation

5.1 Regional samverkan

Länsstyrelserna betonar återkommande betydelsen av en utbyggd regional samverkan. Goda effekter som kommer av den regionala samverkan är ökad kunskap om målgruppen, fler perspektiv och ökad enhetlighet i implementeringen av barnkonventionen. Särskilt samverkan med länens civilsamhällesaktörer lyfts fram som viktiga i arbetet med att stötta kommun och region.

De fem vanligaste aktörerna som länsstyrelsen samverkat med inom barnrätten under 2025 är Barnombudsmannen (18) och SKR (18), Myndigheten för delaktighet (17), Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (16), Uppsala universitet (15). Andra aktörer som ingår i länsstyrelsernas regionala samverkan är Rädda Barnen, Diskrimineringsombudsmannen, studieförbund, Barnens rätt i samhället och UNICEF.

Flera länsstyrelser betonar vikten av en samverkansstruktur som skapar ett samordnat, långsiktigt och strukturerat utvecklingsarbete. Att utgå från kommunernas behov och förutsättningar utmanar länsstyrelsens förmåga att synkronisera olika regeringsuppdrag men bidrar till att det externa arbetet utvecklas och att barnets rättigheter integreras i processtöd samt utbildningar och seminarier som genomförs. Genom att ha breda samverkansforum ökar också möjligheten för länsstyrelsen att gå in i mer träffsäkra och behovsgrundade insatser. Ett exempel på hur en sådan samverkan kan se ut är Länsstyrelsen i Jönköpings län där barnrättsuppdraget tillsammans med uppdraget för barn i skyddat boende har arbetat i ett projekt tillsammans med Jönköping University och Kammarrätten i Jönköping. Syftet med projektet är att öka kunskap om LVU-processen för blivande lärare. Ansvarig för barnrättsuppdraget

och för uppdraget barn i skyddat boende har tagit fram en förberedande föreläsning om barnrätt i LVU-ärenden som hålls för studenterna som ingår i projektet. Länsstyrelsen har även medverkat under projektdagen på Kammarrätten tillsammans med Jönköping University.

Den regionala samverkan ger resultat som är utvecklingen av barnrättsarbetet till gagn omedelbart, även om de långsiktiga effekterna tar längre tid att upptäcka. Så här skriver Länsstyrelsen i Jönköpings län om de resultat de redan nu kan ta del av:

”I ovan nämnda projekt med Jönköping University och Kammarrätten i Jönköping ser vi kunskapshöjning inom LVU-ärenden för blivande lärare, med fokus på barnkonventionen som svensk lag. En rådmann kommenterade efter projektet i oktober 2025 att studenterna uppvisade en stor kunskapshöjning i hur de resonerar i rätten kring barnkonventionen, barnets bästa och LVU. Nya kontakter för samverkan har skapats och vi siktar på ett fortsatt och fördjupat arbete under 2026 med Jönköping University och Kammarrätten.”

5.2 Nationell samverkan med specialistmyndigheter och nyckelaktörer

Under 2025 har nationell samordnare fortsatt arbeta för att stärka den nationella samverkan i syfte att underlätta för det regionala arbetet. Då det finns upparbetade kontaktvägar på nationell nivå underlättar detta även för den regionala samverkan. Några exempel där det nationella uppdraget finns representerat är Socialstyrelsens nätverk Barns rätt att komma till tals och Kulturrådets temagrupp om barn och unga. Nya sammanhang för 2025 där det nationella samordningsuppdraget ingår är Socialstyrelsens referensgrupp för arbetet med oberoende barnombud samt dialogträffar hos Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd.

Socialstyrelsen är en viktig aktör för barnrättsuppdraget att samverka

och hålla sig uppdaterad med. Likt 2024 så leddes kunskapskonferensen på Barnkonventionens dag av Socialstyrelsens råd för barn och unga som genomförde evenemanget tillsammans med Länsstyrelserna, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner. Temat var ”Med barn och unga – för bästa hälsa och goda uppväxtvillkor”.

Sedan 2023 samverkar även länsstyrelserna med Stiftelsen Allmänna Barnhuset (SAB) som ingått en samarbetsöverenskommelse med samordningsuppdraget i barnets rättigheter. Överenskommelsen består av ett ekonomiskt bidrag till SAB som motsvarar en monterplats samt biljetter till de regionala barnrättssamordnarna till Barnrättsdagarna. Därtill ingår länsstyrelsens samordningsuppdrag numer i den rådgivande kommittén för Barnrättsdagarna i och med samarbetsöverenskommelsen.

5.2.1 Barnombudsmannen

I länsstyrelsernas uppdrag i barnets rättigheter är specialistmyndigheten Barnombudsmannen (BO) den utpekade samverkansaktören. Under 2025 har den samverkan fortsatt att utvecklas och efter ett möte i september där kontaktlänsråd, kontaktchefer och nationell samordning av barnrättsuppdraget tillsammans med Barnombudsmannen och motsvarade chef och kontaktpersoner beslutade att den gemensamma satsningen Barnrättslyftet ska utgöra en flerårig samverkansinsats.

Barnombudsmannen är också en uppskattad samverkanspart också av de regionala samordnarna i barnrättsarbetet. De regionala samordnarna upplever även att Barnombudsmannens expertis och mandat är betydelsefullt för att stärka mottagarkapaciteten i kommuner och regioner. De inhämtade enkätsvaren anger att Barnombudsmannen också är den myndighet som flest länsstyrelser, 20 av 21, samverkar med eller använt information från. Länsstyrelserna uppger att samverkan består av närvaro vid regionala konferenser/informationsinsatser eller annat stöd från Barnombudsmannen i prioriteringar och frågor om de utpekade verksamhetsområdena.

Se även följande om Barnombudsmannens deltagande i referensgrupp för plattform för barnrättsinnovationer (avsnitt 3.4), samt gemensam närvaro på barnrättsstrategutbildningar (avsnitt 5.2.2).

5.2.2 Sveriges kommuner och regioner

Länsstyrelsernas uppdrag i barnets rättigheter samverkar även tätt med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Nationell samordnare har exempelvis deltagit och presenterat länsstyrelsernas arbete med barnrättsfrågorna på SKR:s kommunala och regionala barnrättsnätverk. SKR har även ingått i referensgrupp för plattform för barnrättsinnovationer (avsnitt 3.4).

Vidare har det varit vanligt att de regionala uppdragen i barnets rättigheter använder sig av de barnrättsstrategutbildningar som SKR genomför. Utbildningarna är förlagda under fyra heldagar och de har genomförts både fysiskt och digitalt.

Barnrättsstrategutbildningen är ofta grogrunden till att skapa en plattform för ytterligare kompetensförsörjning och erfarenhetsutbyten, med möjlighet att lyfta frågor både på strategisk och operativ nivå i länet, och kan mynna ut i ett regionalt nätverk eller erfarenhetsforum för barnrättsfrågor.

Under 2025 har länsstyrelsernas nationella uppdrag tillsammans med Barnombudsmannen fortsatt att finnas representerade under den sista dagen av utbildningen för att informera om respektive uppdrag och tillgängligt stöd. För att fånga upp utbildade strateger får dessa möjlighet att ingå i länsstyrelsernas regionala barnrättsnätverk.

5.2.3 Barnrättsdagarna och MR-dagarna

Liksom tidigare år har länsstyrelsernas uppdrag i barnets rättigheter funnits representerade med monter på Barnrättsdagarna i Karlstad. Här möter uppdraget många yrkesverksamma inom kommun och region som intresserar sig för länsstyrelsernas roll och stöd. Barnrättsdagarna är för uppdraget en ändamålsenlig arena för samverkan, kunskapsutveckling och synlighet. I år deltog också delar av barnrättsuppdraget på MR-

dagarna i Stockholm och höll tillsammans med MSI ett seminarium med titeln *Barnrättsinnovationer för en mer likvärdig barnrätt i hela Sverige*. Seminariet syftade till att förankra och sprida den plattform med barnrättsinnovationer som nu finns att tillgå för Sveriges barnrättsstrategier.

6 Slutsatser och arbetet framåt

6.1 Slutsatser

Under 2025 har länsstyrelsernas stöd till kommuner och regioner utvecklats positivt genom stärkta befintliga strukturer för samverkan och genom att i högre utsträckning samordna arbetet internt mellan olika uppdrag. Syftet med samordningen är att underlätta för kommuner och regioner att ta emot och implementera stödinsatser som länsstyrelserna bidrar med. Genom samordning med andra uppdrag får också länsstyrelserna tillträde till nätverk och plattformar som vi annars kan ha svårt att nå.

Under 2025 har länsstyrelsen fortsatt att utveckla och förbättra sitt stöd till kommun och region. På nationell nivå handlar det om att samordna stödet på ett sätt som effektiviserar och förenklar för det regionala arbetet. Det nationella stödet har under året fokuserats kring ett antal processer som alla kommer att fortsätta också under innevarande år.

Det påbörjade projektet Barnrättslyftet som utgör en gemensam och flerårig satsning med Barnombudsmannen är i startgroparna och de första aktiviteterna kommer ske i Dalarna och Kalmar i april 2026. Vidare har arbetet med effektmätning och den påbörjade samverkan med SCB kring statistisk utgjort en viktig förflyttning för nätverket som helhet. Med förbättrad möjlighet att mäta effekterna av våra insatser samt förbättrade statistiska underlag väntas satsningarna leda till mer träffsäkra och uppföljningsbara insatser till kommun och region. Den under året lanserade plattformen för barnrättsinnovationer är också ett verktyg där exempel på förbättringar i tillgången till barns rättigheter kan spridas och delas vidare, vilket vi sett en hög efterfrågan på från de som arbetar med barns rättigheter i kommun och region.

Långsiktighet i uppdraget möjliggör för den nationella samordningen att

driva viktiga förändringsprocesser över tid och höja ambitionen för barnrättsarbetet. Att det nationella stödet är centralt för ett gott genomförande påpekar flera av länsstyrelserna. Av den anledningen ser samordningen med tillförsikt på de processer som startats upp under 2025 och som väntas ge goda effekter för arbetet under kommande år.

I stödet till kommun och region kan länsstyrelsen rapportera ett antal positiva resultat under verksamhetsår 2025. Här kan nämnas en betydande ökad räckvidd jämfört med året innan. Det handlar om en ökning av ytterligare 35 kommuner som under året ingått i länsstyrelsernas regionala barnrättsnätverk. Vidare rapporterar länsstyrelserna en ökning av att barn görs delaktiga i kommun och region jämfört med tidigare. Att barn och unga görs delaktiga i frågor som rör dem är en central del av uppdraget och avgörande för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda. Vidare ser länsstyrelserna goda resultat från att utbilda barnrättsstrateger. Detta arbete har fortsatt att utvecklas i samverkan med övriga nationella aktörer och direkta resultat av arbetet är att utbildningarna skapar en grund för ett systematiskt och hållbart barnrättsarbete. Under 2025 genomförde sex län barnrättsstrategutbildningar och sju län uppgav att man planerar för att utbilda barnrättsstrateger under 2026. Slutligen kan nämnas att hälften av länsstyrelserna bedömer att kommuner och regionens kapacitet har stärkts i mycket hög eller hög grad tack vare länsstyrelsens stöd.

Samtliga länsstyrelser har uppgett att det i uppdraget finns stora utmaningar med mottagarkapaciteten hos kommuner och regioner. Här lyfts bland annat avsaknad av kontaktpersoner, små resurser och kommunala prioriteringar upp som nyckelfaktorer till utmaningarna. Merparten av länsstyrelserna är medvetna om utmaningarna med kommuner och regioners mottagarkapacitet och har också anammat ett behovsbaserat snarare än generellt arbetssätt vilket har gett ett större genomslag för insatser.

Länsstyrelserna visar med många exempel hur de anpassar sitt stöd till kommuner och regioners olika förutsättningar. Genom anpassningar kan

stödet nå fler och bli mer träffsäkert. Svårigheter med mottagarkapaciteten kan många gånger överbryggas genom att anpassa arbetssätt och samordna insatser med närliggande områden. Här behöver det trots allt understrykas att långsiktighet och tillräckliga resurser för arbetet stärker länsstyrelsens kompensatoriska roll i länen.

Samverkan med andra nyckelaktörer utgör också en förutsättning för att arbetet med barns rättigheter ska vara effektivt. Under 2025 har samverkan med andra aktörer fortsatt att utvecklas i en positiv riktning på såväl nationell som regional nivå. Länsstyrelserna lyfter särskilt fram civilsamhällets viktiga roll i arbetet. Därtill är de specialistmyndigheter som knyts till uppdragsbeskrivningen mycket viktiga aktörer för länsstyrelserna att fortsätta utveckla samverkan med. Slutligen bör intern samverkan med närliggande uppdrag nämnas som en framgångsfaktor. När länsstyrelserna samverkar internt med andra uppdrag får vi en större träffyta och tillgång till plattformar vi annars kan ha svårt att nå. Arbetet med att samordna arbetet internt har utvecklats under 2025 och kommer att fortsätta också under innevarande år.

6.2 Arbetet framåt

Både inom den nationella samordningen och i nätverket kommer det fortsatt ske ett arbete för att stärka samverkan mellan nationella uppdrag och länsstyrelserna som helhet. Genom att samverka med andra närliggande uppdrag skapas möjlighet att arbeta med mer specifikt verksamhetsanpassat stöd och ge tillgång till nya plattformar.

Länsstyrelserna kommer även fortsatt arbeta med att ta fram bättre underlag, både för att kunna se effekten av långsiktiga och kortsiktiga insatser och för att stötta utvecklingen av barnets rättigheter i kommuner och regioner. De nationella processer som startats under 2024-2025 i syfte att stötta det regionala arbetet kommer att fortsätta som en prioritering för den nationella samordningen.

6.2.1 Prioriteringar under 2026

Områden som kommer att prioriteras under 2026 är att

- Utveckla arbetet med effektmätning och lyfta behov av regionala lägesbilder inom området barnets rättigheter.
- Arbeta för att samla rättighetsområden samt förenkla för kommuner utifrån deras begränsade mottagarkapacitet
- Stärka arbetet för att integrera barnets rättigheter i civil beredskap.

7 Bilagor

Bilaga 1 Bokslut

Ekonomisk redovisning barnets rättigheter 2025	Utfall tsn kr
Disprätt/verksamhetsmedel	4560
Nationell samordning	1000
Ekonomi & förvaltning	100
Kommunikation och information	100
Projekt	240
Totalt	6000

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se